

EKE – Kolozsvár 1891 túrakalauzok

Kós Károly
Gyalogos és Kerékpáros
Emlék- és Teljesítménytúrák

TÚRAKALAUZ

2019/5. szám

33 km (Alszeg)
V. kiírás

2019

19/24, 22/27 km
XVI. kiírás

Erdélyi Kárpát Egyesület
Kolozsvár 1891

Tartalom

Köszöntés	1
Bevezető	2
Kalotaszeg tájegységei.....	4
Sztána, vasútállomás – Sztána, református templom	6
<i>Sztána</i>	8
Sztána, református templom – Kispetri, református templom	10
<i>Kispetri</i>	12
Kispetri, református templom – Almási vár.....	14
<i>Almási vár</i>	16
Almási vár – Zsobok, református templom.....	18
Almási vár – Farnas, református templom	22
Farnas, református templom – Zsobok, református templom.....	25
<i>Farnas</i>	26
<i>Zsobok</i>	28
Zsobok, református templom – Riszeg-tető	30
Riszeg-tető – Sztána, Szentimrei-villa	32
Zsobok, református templom – Sztána, Szentimrei-villa	34
Találkozás juhászkutyákkal	35
Gy22, Gy19, Gy27, Gy24 útvonalprofil.....	36
Gy19/24, Gy22/27 ellenőrző pontok adatai.....	37
K33-Alszeg útvonalprofil	38
K33-Alszeg ellenőrző pontok adatai.....	39
A természetjáró tízparancsolata.....	40

A Tóthpál Tamás, illetve Mezei Elemér által az előző években készített túrakai lauzok anyagát részben felhasználva szerkesztette, írta és frissítette: Branea Róbert, Venczel Enikő.

Fotók: Ambrus Tibor, Branea Róbert, Juhász Ábel, Lőrincz Ferenc,

Magyar Hunor, Mezei Elemér, Nagy Zoltán, Szántó Tünde

Képfeldolgozás, grafikonok: Lixandru Robert

Térképek: **ERFATUR** – László Tamás (0745-532206) / Nyomvonal: Branea Róbert

A térképek szerkesztésében közreműködtek: Lixandru Robert, Branea Róbert. Tördelés: Virág Péter

Közreműködtek: Maksay Katalin, Szabó Zsolt, Szikszai Attila, Szikszai Ildikó

Nyomtatás: **photo**
go
www.photogo.ro

ISSN 2601 – 6583, ISSN-L 2601 – 6583

Kedves túratársunk!

***Szeretettel köszöntünk az Erdélyi Kárpát Egyesület – Kolozsvár 1891
által megrendezett***

Kós Károly Emlék- és Teljesítménytúrán!

A túra teljesítését akkor ismerjük el, ha a résztvevő szabályosan benevezett, minden ellenőrző ponton bélyegeztetett, és teljesítette a szintidőt.

A teljesítést oklevéllel és kitűzővel jutalmazzuk.

A túrán mindenki a saját felelősségére indul, a rendezőktől kártérítés semmilyen jogcímen nem igényelhető.

A túra részben tájvédelmi területen halad, annak természeti értékeit őrizd meg, hogy ugyanolyan szép maradhasson, mint amilyen most!

Rövidítések, jelölések

K = olyan útvonalpont (pl. **K-78**), amely a túra útvonalán való haladás során lényeges a helyzetmeghatározáshoz és eligazodáshoz (pl. elágazás, útkereszteződés).

A fényképeken szereplő sorszám azt jelzi, hogy az illető kép a megfelelő számú útvonalpont környezetét ábrázolja.

EP = ellenőrző pont (pl. **2. EP**): az az útvonalpont, amelynél a pontbíró lebélyegzi az igazolólapot, és bejegyzí az áthaladási időpontot (beleértve a RAJTot és a CÉLt is)
tszfm. = tengerszint feletti magasság

A, B, C = abban az esetben, amikor egy adott szakasznak több részből áll a térképe, a résztérképek sorrendjét jelöli

Útvonaljelzések

A túra útvonalát fehér-piros jelzőszalagokkal és festett piros sáv jelzésekkel is ki-jeleztük.

BEVEZETŐ

„Kós Károly hívó szó. Hívó szó minden magyarnak: anyaországának és budapestinek, határon túlinak és erdélyinek, kalotaszeginek, székelyföldinek, sepsiszentgyörgyinek és még sorolhatnánk a magyarság évezredes lakhelyein élőket, akik számára Kós Károly neve egyszerre jelenti a magyarsághoz, az anyaföldre, Erdélyhez való ragaszkodást, a maradandó, népi építészetből táplálkozó, de mégis európai építészetet.”

(Dr. Kenyeres István)

Az emléktúra során felidézhetjük azokat a tájakat, amelyek Kós számára az alkotói háttérrel jelentették, alkotói egyéniségét formálták, és ahol igazán otthon érezte magát.

„Napkeletről jöttem a nagy hegyek, sűrű fenyvesek és kis faluk világából, ahol még álmodnak szűkszavú kemény magyarok csudás álmokat, ahol még mesélnek fehérhajjú vén nótafák nagy régi időkről, elmúlt világról, elporladt emberekről. Abban a világban sok a rom, az elárvult puszta magyar templom. És sovány a föld és köves nagyon. Ott Erdélyországban.” (Kós Károly)

Túrajellemzők	Nehézségi fok: közepes	Gy19	Gy22	Gy24	Gy27	K33-Alszeg
	Szintidő	6 óra	6 óra	7 óra	7 óra	6 óra
	Útvonal hossza (km)	18,94	21,82	23,76	26,64	33,34
	Teljes szintemelkedés (m)	581	619	779	817	671
	Teljes szintereszkesedés (m)	503	605	702	804	593

Varjúvár

„....megszereztem tehát Sztánán, az állomáson is felül egy kicsi-kis darabocskát meredek hegyoldalt, s oda ragasztottam egy kicsi-kis házacsát.”

Kós Károly egykori háza 1910-ben épült a sztánai állomástelepen, amely Kós munkásságának szellemi, családjának mindennapi otthonává vált.

A századforduló Európájában számos művész úgy tekintett az otthonra, mint egy újfajta életmód lehetőségére. Kós Károly számára a kalotaszegi Sztána falu mellett megépített Varjúvár jelentette az ideális életstílus megvalósításának eszközét, a nagyváros elhagyását a vidéki élet kedvéért.

„S én csak állok a hegy peremén, és tudom, és érzem minden porcikámmal most, hogy kellős közepén állok itt annak a Kalotaszegnek, mely ingyen-ajándékul adta nekem az ő csudálatos szépségének minden gazdagságát, amit lelke kincsházában ezer esztendő munkájával gyűjtött és megőrzött.”

Eredetileg nyaralónak, művésztanyának készült, az első világháború kitörésekor előbb az építész ideiglenes, majd 1918 karácsonyától végleges otthona lett. 1925-ben bővítették kétszintes toldással. Az emeleten dolgozó-, a földszinten cselédszoba volt, míg a középső épületrészben a földszinten konyha, az emeleten hálósoba, illetve 1925-ig dolgozószoba volt. A jellegzetes toronyban alul az ebédlő, társalgó, felül a gyerekszoba, illetve 1925-ig a hálósoba kapott helyet. 1944 októberében kifosztották, néhány évig egy sztánai gazda tulajdona volt, majd a család visszavásárolta.

Szentimrei-villa

A Szentimrei-villa 1925-ben készült el. Amint a mestergerenda szövege mondja: *„Épült ez a ház Isten segedelmével, a Nagyapa jóségából / Ágnesnek és Juditnak Kós Károly tervei után A.D. 1925”*. Kezdetben a mai épületnek csak az északnyugati szárnya készült el. 1937-ig nyaralóként működött, akkor a Szentimrei család kiköltözött Sztánára, és így a ház szükségszerűen kiegészült a négyzetes alaprajzú toronnyal, amely Kós Károly 1925-ös tervén már szerepelt. Ugyanebben az évben (1937) épül Kós Károly harmadik és egyben utolsó háza a Sztánai völgyben, a vasútállomás közvetlen szomszédságában található nyaraló, melyet lánytestvére, Kós Szidónia és családja számára tervezett. Ha figyelembe vesszük, hogy a Varjúvár 1925-ben bővült ki egy újabb épületszárnyal, abban az évben, amikor a Szentimrei-villa épült, illetve 1937-ben, a Szentimrei-villa bővítésekor épült a nyaraló, akkor észrevehető, hogy a három sztánai ház „egymást támogatva” növekedett mai formájára.

A Szentimrei-villában lakó személyek számának növekedése miatt (Szentimrei Jenő idős édesanyját kiköltözteti Sztánára) bővült a ház is: 1942-ben elkészült egy egy-szobás lakrész, a torony északi homlokzatához tapaszta. Ez a már létező, földdel fedett pincére épült, ezzel magyarázható, hogy enyhén el van fordítva az épület többi részéhez képest.

Kalotaszeg tájegységei

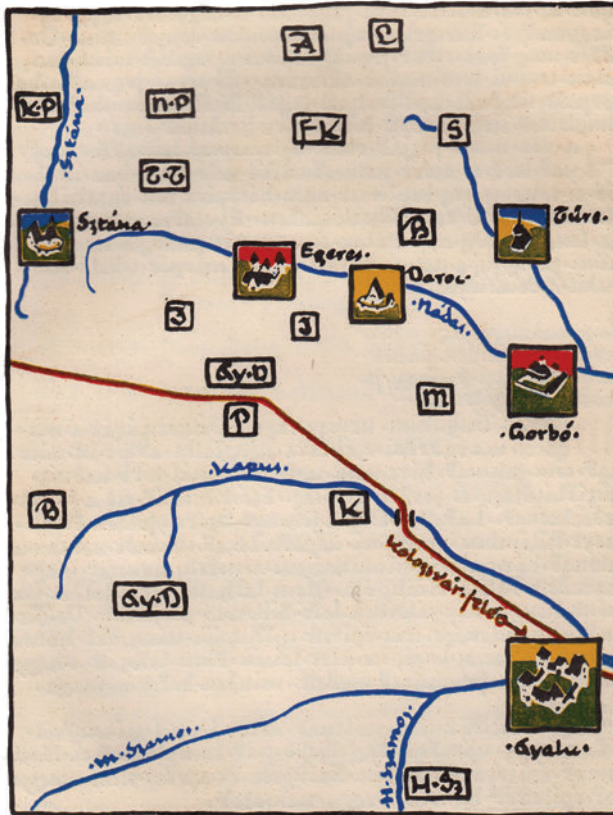
Kalotaszeg területi behatárolására a tájegységgel foglalkozó legtöbb kutató kísérlet tesz, a végeredmény a szerző kritériumrendszere, ismeretanyaga szerint változik.

A tájegység elnevezése a Kalota folyóra vezethető vissza: az egykori földrajzi Kalotaszeg a folyó vízgyűjtő területe, szeglete. A vidék honfoglalás kori nemzeti szállásterület. Ide tartozott az eredetileg királyi, majd püspöki Gyalu vára körül, a Kapus és Nádas völgyében, részben pedig Kolozsvártól keletre, a kolozsaknai sóbánya közvetlen környékéig húzódó terület is.

Mai értelemben Kalotaszeg a Sebes-Körös, a Kis-Szamos, az Almás folyó, a Kalota, a Kapus és Nádas folyó, valamint mellékfolyóik völgyében található települések összessége. Kalotaszeg, miként 1932-ben Kós Károly is megfogalmazta: „Kolozs megyé-

nek az a területe, amely a Kolozsvár–Nagyváradvasútvonál, illetve országút közepén és két oldala mentén Kolozsvártól egészen Csucsáig terül el, és amelyet délen a Gyalui havasok északi, nyugaton a Vlegyásza (Vigyázó) havas és a Meszes hegylánc keleti lába foglalnak be”. Északról és északkeletről nincs egyértelmű határvonal, keletről pedig inkább társadalmi-gazdasági választóvonal létezik, a nagyváros Kolozsvár és szűk vonzásköre.

Néprajzi szempontból legkorábban Jankó János és Malonyay Dezső próbálja a területet körülhatárolni, értelmezésükben 34, illetve 31 faluból áll, javarészt a magyar ajkú lakossággal rendelkező falvakat sorolták ide.

Kalotaszeg térképe Kós Károly *Régi Kalotaszeg* című művében (Magyar Iparművészet, 1911)

Kós Károly ide sorolja a Gyalu–Alsójára-út mentén sorakozó magyar falvakat is. Szabó T. Attila kutatásai a pontos nyelvészeti behatárolás végett kiterjednek a Borsa völgyére és a Mezőség nyugati határterületeire is. A népviselet kutatói, Faragó József, Nagy Jenő és Vámszer Géza szintén bővítik a tájegységet, Kolozsvár peremterületének magyar falvait, Györgyfalvát, Ajtont, Kajántót is ide sorolják.

A kalotaszegi népi építészet kutatása szempontjából egyértelmű, hogy ma már nem hanyagolhatjuk el a tájegység színromán falvainak népi építészetét, már csak azért sem, mert bizonyos archaikus elemek, amelyek egykoron a magyar falvakat is jellemezték, ma már csak itt maradtak fenn.

Kalotaszeget a hagyomány és a kutatók egyaránt **három alegységre** osztják: **Felszegre, Alszegre** és a **Nádas mentére**, majd tekintettel az egységes néprajzi és építészeti örökségre, szükségszerűen **negyedik alegységgel**, a **Kapus és Szamos völgyé**vel bővítik. Mai értelemben tehát Kalotaszeghez sorolunk összesen 84 falut, amelyek közül 37 rendelkezik jelentős magyar lakossággal.

A **Kós Károly Gy19/24, Gy22/27, illetve K33-Alszeg túrák** során **több alszegi falut** érintünk (Sztánát, Kispetrit, Zsobokot, ill. Farnast), és betekintést nyerhetünk e tájegység jellegzetes népi építészetébe is. Nemcsak a templomok figyelemreméltóak ezen a vidéken, hanem karakteres népi építészetének hagyományos elemei is: a leggyakrabban kalotaszeginak mondott, a 20. század tízes-húszas éveiben kialakult oromfaltípus, az aprólékos munkával csipkézettre faragott félköríves kiképzésű oromfaldíszítések, amelyek igazi mestermunkák, vagy akár az oszlopos szerkezetű kalotaszegi tornácok, amelyek a házak hangulatos, gazdagon díszített részei. A tornácok építészeti kialakításai: az íves záródások vagy a gyakori lécrácsos záródások, az áttört deszkadíszítéses virágos ornamentikájú díselemek az oszlop és gerenda csatlakozásánál, illetve a faragott mellvédek, a fa mesteri megmunkálásának jó példái, de legfőbbképpen – ami egyben a legsajátosabbja e vidéknek – az oromfal előtti félkörös díszítőelem-kötény, amely nagyon változatos mintázatú. Nem egy helyen jelenik meg az oromfal díszítésében a magyar címer, amelyre példát Zsobokon is találni.

Említésre méltóak a hagyományos sütőkemencék vagy a többfunkciós cserepes fűtő-sütőkemencék is, amelyek sok esetben a ház belsejének díszítőelemei. A jelenkori életforma megváltozása elsősorban a kalotaszegi ház berendezési tárgyait, a bútorokat érintette. Egyre ritkább a házak hagyományos bútorozása, viszont még él a kalotaszegi tisztaszoba és a hozzátartozó festett bútor hagyománya.

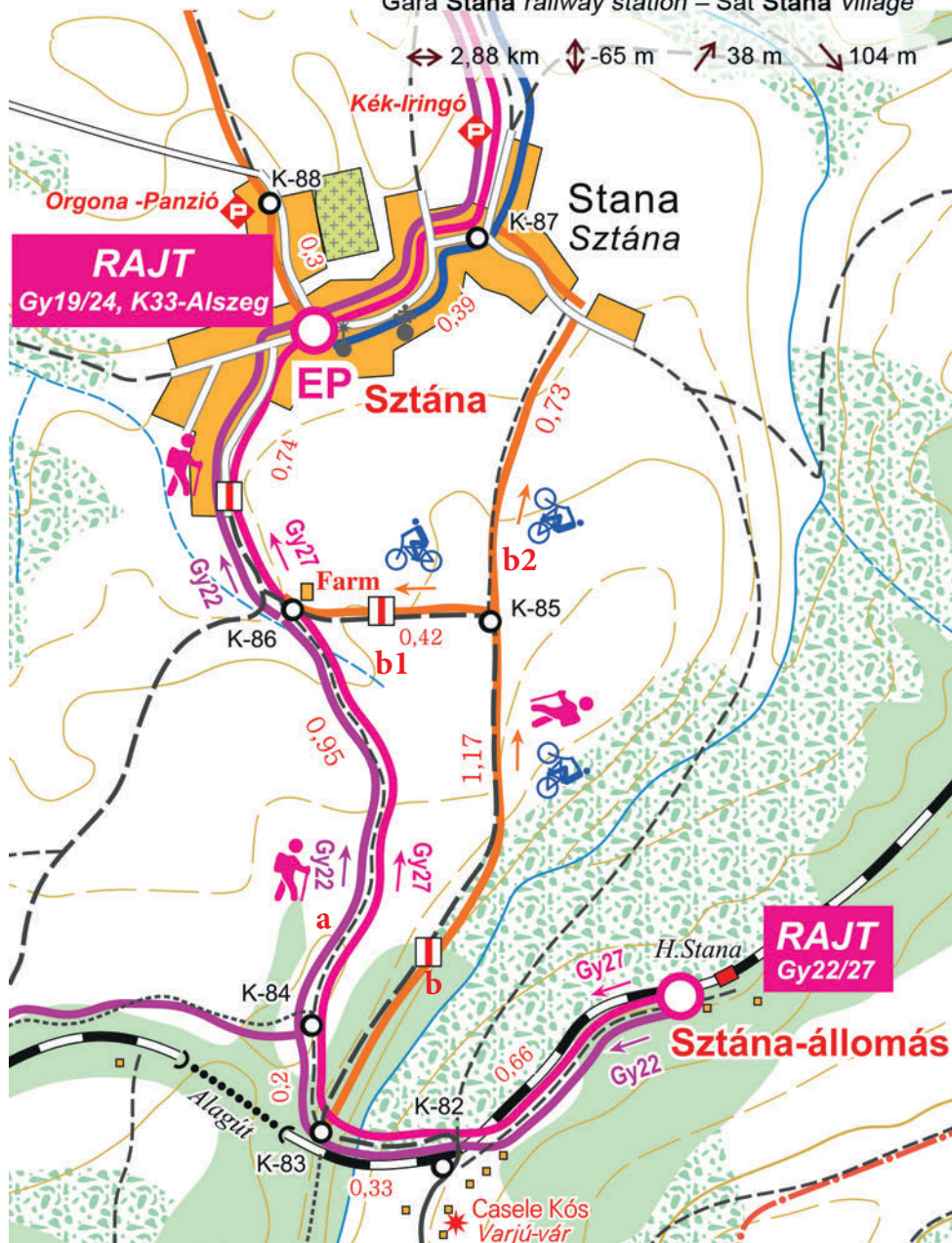
A *Kalotaszeg tájegységei, Sztána, Kispetri, Almási vár, Zsobok és Farnas* című fejezetek anyagát összeállította Maksay Katalin, közreműködött Szabó Zsolt és Venczel Enikő, valamint Papp Hunor sztánai és Bántó-Tamás Csilla Andrea kispetri református lelképásztorok.

Bibliográfia: Malonyay Dezső: *A magyar nép művészete*; Kiss Margit: *Kispetri, református templom*; Furu Árpád: *Kalotaszeg népi építésze*; Kabay Béla: *Kalotaszegi műemlékek kis adattára*; Mihály Ferenc: *Elpusztult templomi festett famennyezetekről*; Buzás Pál (szerk.): *Kalotaszeg antológia*. 1–2. 1990–2008; *Kalotaszegi krónikácskák*. Egybe-szedte Kovács Kuruc János és Szalai Erzsébet Ildikó; Mihály Melinda: *Farnas – Református templom*.

Fotók: Magyari Hunor, Juhász Ábel, Szántó Tünde.

Sztána vasútállomás (530 m) – Sztána falu (465 m)

Gara Stana railway station – Sat Stana village

**Sztána, vasútállomás (RAJT Gy22/27) –
Sztána, református templom
(1. EP Gy22/27, RAJT Gy19/24 és K33-Alszeg)
2,88 km, –65 m**

Az állomásépületből kilépve balra indulunk, és 670 m után megérkezünk a vasúti átjáróhoz (K-82). Átkelünk a síneken, majd balra tartunk 330 m-en keresztül (a, b) a töltés melletti úton az alagútig (K-83). Itt az út két ágra szakad, mindkettő az alagúttól jobbra van, és mindegyiken el lehet jutni Sztánára. A bal oldali, a dombtetőig meredeken emelkedő út (a) esős időben kevésbé sáros. A dombtetőről (K-84) rálátásunk van az állomásra és az Almási várra. Tovább megyünk előre 240 m-t, amíg megpillantjuk a falu közelében levő méretes gazdasági épületet (K-86), és folytatjuk az utat a farm irányába.

Mehetünk a jobb oldali földes szekérúton (b) is 1,17 km-t (K-85). Innen:

- derékszögben balra kanyarodunk egy füves ösvényen (b1), és 420 m ereszkedés után a farmhoz érkezünk. Innen jobbra megyünk a makadámúton 740 m-t a falu központjában, a református templom közelében felállított ellenőrző pontig.
- előre megyünk 730 m-t (b2), és a falu keleti végéhez érkezünk, majd balra tartunk kb. 500 m-t a falu központjáig.

A vonattal érkező K33-Alszeg kerékpártúra résztvevőinek a vasúti átkelő után a (b) változatot ajánljuk.

Sztána

Sokutcsás szerkezetű, két völgy közötti magasabb területen létrejött falu, az azonos nevű patak közelében, igen festői környezetben található. A falu középpontjában, egy bővizű forrás körül kialakított nagyméretű négyszögletes térről lehet megközelíteni a magaslaton elhelyezkedő református templomot.

Sztána református temploma

Sztána alacsony kőfallal körülvett református templomának pontos építési ideje bizonytalan. A középkori elemeket tartalmazó templom első ismert átépítésére 1640-ben került sor. A többszöri átépítés miatt rengeteget veszített eredeti értékéből.

„A 15. századi hajóját új, szakszerűtlen hozzáépítéssel és pallérművű háromszintes tornyával, a felismerhetetlenségig újszerűvé alakították. Az átépített templomhajó 42 táblából álló, 1743-ban készült, fakazettás mennyezte, ami jelenleg a templom nyugati részén található, gyalui Asztalos János bizonytalan rajzú (öregkori?) munkája (esetleg utánzata).” A 18. század második felében Umling Lőrinc műhelye tevékenykedett a templomban, 1767-ben papi széket, 1777-ben szószékkoronát festett az Umling megszokott színezésével és vonalvezetésével. „Nagy jelentőségű a legény karzat alatt eldugott 10 darab, biztosan gyalui Asztalos János keze vonású tábla, amelyek között gazdag és változatos szegélydíszűeket is találunk. 36 kazetta a hajó kibővítésének időpontjában, 1836–1838 között készült, és az előző mintáknak kék színben tobzódó utánzata.” Erről az átalakításról tanúskodik a bejárati ajtón lévő 1836-os évszám is.

Sztána egyéb nevezetességei

- Kós Károly (1883–1977) építész, író, politikus emlékét őrzik az általa tervezett épületek: művésztanyája, majd otthona a Varjúvár (1910), a Szentimrei Jenő nyaralója, majd lakóháza (1925), a görögkatolikus (ma görögkeleti) templom (1927), a Kós Szidónia volt nyaralója (1937). A Csiga-domb oldalában épült egykori Varjú-tanyának már csak a helye látható.

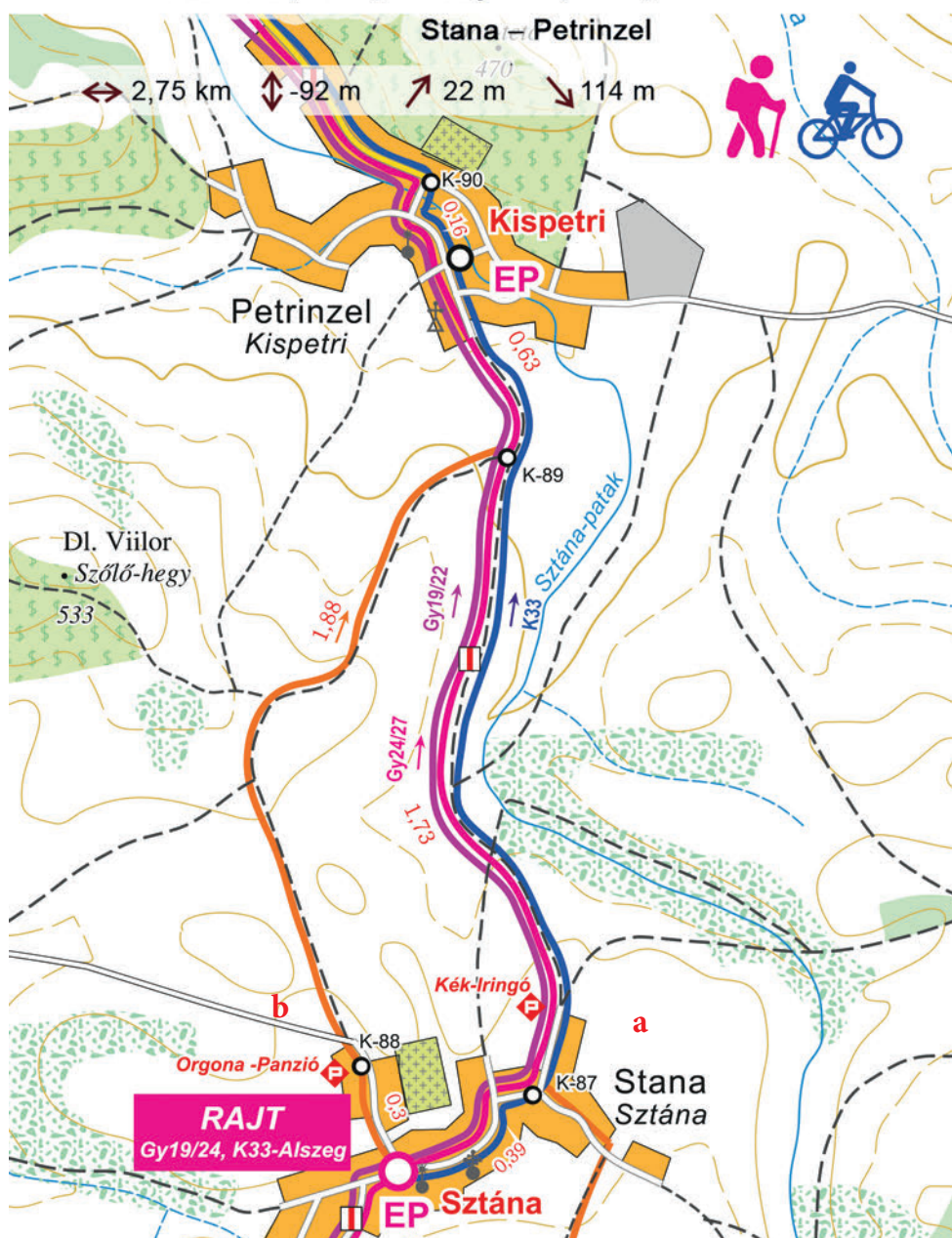
- A falu piacterén áll Kós Károly mellszobra (2013), Gergely Zoltán alkotása.
- A felújított Újiskola épületében építészeti tevékenységének 1907–1917 közötti korszakát bemutató kiállítást lehet megtekinteni.

- Dr. Kós Károly (1919–1996) néprajztudós kalotaszegi néprajzi gyűjtésének legjavát idézi az Újiskola kistermében megtekinthető kiállítás.

- A teljes egészében felújított egykori felekezeti iskolában létrehozott Somvirág Közösségi Házban Denis Gallowaynek az 1920-as években készült sztánai néprajzi és helytörténeti felvételeiből Kilin Attila támogatásából nyílt állandó kiállítás. A ház oldalán emléklakett (Szakács Barnabás munkája) örököltette meg a Kós Károly szervezte sztánai protestáns bál centenáriumát (2014).

Sztána (465 m) – Kispetri (373 m)

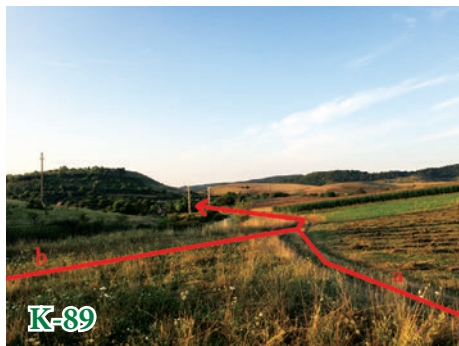
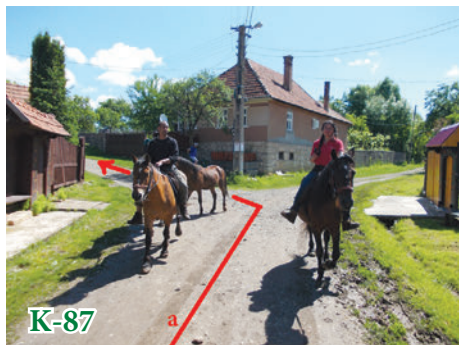
Sztána, református templom
(1. EP Gy22/27, RAJT Gy19/24 és K33-Alszeg) –
Kispetri, református templom (2. EP)
2,75 km, –92 m

Igazolólapunk bélyegeztetése után Sztánáról két útvonalon juthatunk Kispetribe:

a) A faluközpontból északkeletnek indulunk. Alig 400 m után, egy útelágazásnál (K-87) a bal oldali ágon haladunk, a Kék Iringó Kúria felé, és előtte elhaladva hagyjuk el Sztánát. A piros jelzést követve, egy füves részen utunk lekanyarodik a Sztána-patak völgyének irányába. Nagyjából szintgömbén haladunk tovább, majd kis emelkedő után elérjük a Sztána–Kispetri-szekérutat (K-89).

b) A faluközpontból északnyugati irányba, Zsobok felé indulunk. 300 m után, az Orgona Panzióval szemben, a széles makadámútról letérünk egy jó minőségű földútra (K-88), és 1,9 km-en keresztül ezen haladunk, amíg találkozunk az előző pontban említett úttal (K-89).

Innen kb. 600 m-nyi gyaloglás, illetve kerekezés után megérkezünk Kispetri református templomához (2. EP, 373 m tszfm.).

Kispetri

Alszeg keleti részén, Sztána völgyének északkeleti oldalán, két patak találkozásánál elhelyezkedő kicsiny falu, amely a terepviszonyoknak megfelelően szabálytalanul kanyargó utcákból tevődik össze. A falu közepén egy magaslaton, messziről uralva a tájat, a református templom áll.

Kispetri református temploma

A település 15. században épült templomáról az első írásos adat 1486-ból származik. A dongaboltozatos középkori templomot eredetileg a katolikusok, majd az 1700-as évektől a reformátusok használták. A tűzvész pusztította középkori templom helyén az 1700-as években emeltek újat, de ennek átépítésére is szükség volt a 20. század elején, 1903-ban.

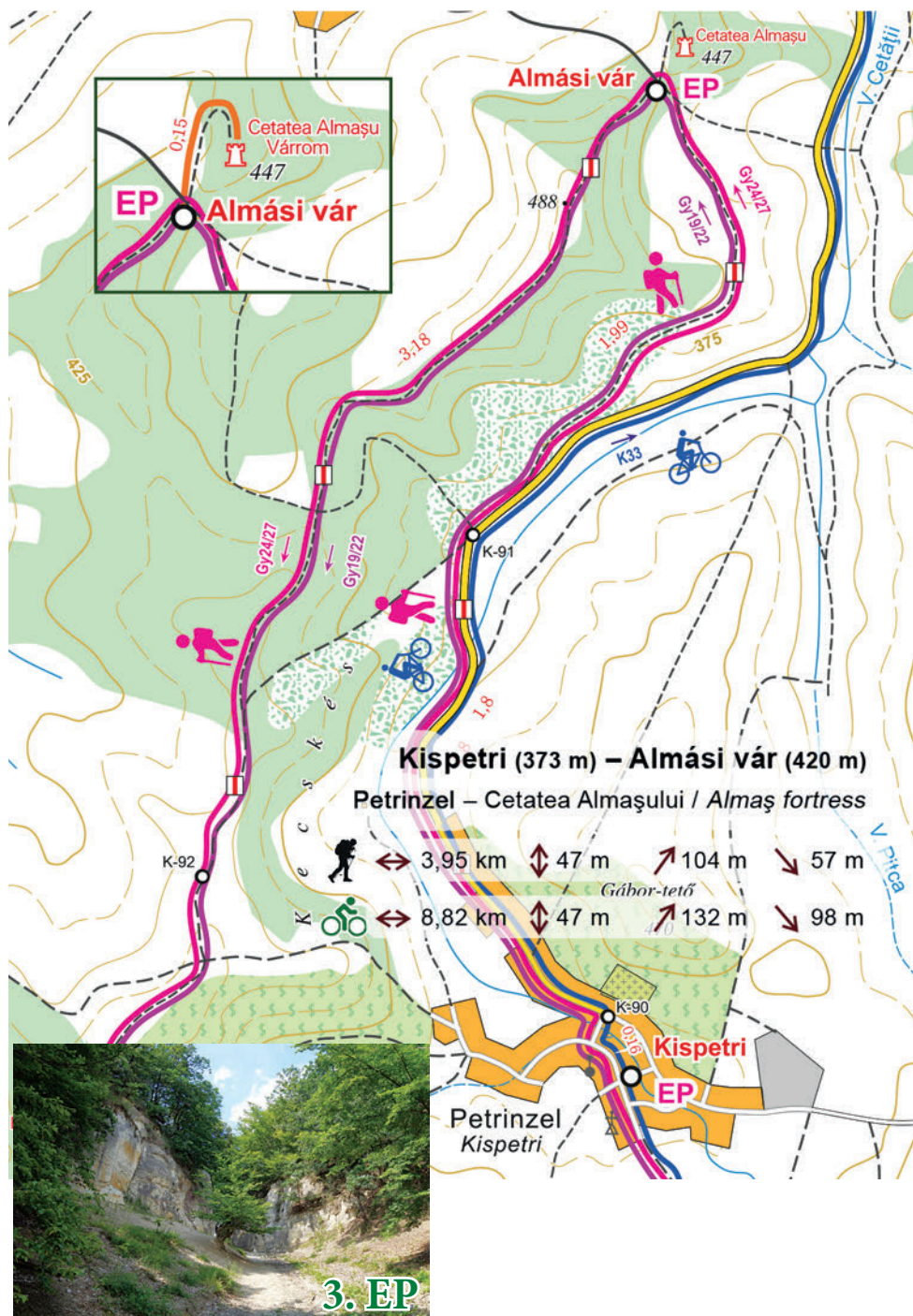
A korábbi templom 1745-ben elkészült kazettás mennyezete, az 1715-ben készült szószékének és az 1698-ból származó úrasztalának festése, a Kalotaszegen és környékén működő festőasztalos-család legismertebb tagja, Umling Lőrinc nevéhez fűződik, ezeket a 20. század eleji átépítés során elbontották.

Az erdélyi épített örökségnek talán a legsérülékenyebb csoportja a fából készült famennyezet és berendezés, amelyeknek az utóbbi években felgyorsult a pusztulása. Ennek oka a gyülekezetek számának gyors apadása, illetve a szakértelemmel történő karbantartás hiánya. Ezért tartjuk érdemesnek népművészeti értékünk egyik darabjának létére felhívni a figyelmet. A kispetri templom famennyezetének és faberendezésének 1904 körül megmentett töredékei az Országos Magyar Iparművészeti Társulat gyűjteményébe kerültek.

1960-ban az Iparművészeti Múzeum – az átadási-átvételi jegyzőkönyv szerint – a kispetri református templom egykori berendezéséből húsz leltári számmal jelölt tételelt – a szószék „tartozékain” kívül a famennyezet és a karzat töredékeit is – adott át a Néprajzi Múzeumnak, ahol 1965–1966-ban a famennyezet két táblájának és a karzattáblák záródeszkáinak restaurálására is sor került. Öt régi karzattábla egy másolattal kiegészítve, a szószékkosár és a szószékkorona 1991 óta a Néprajzi Múzeumban *A magyar nép hagyományos kultúrája* című állandó kiállításon a kalotaszegi teremben tekinthető meg.

A faluban jelentős számú hagyományos épület maradt fenn, többségük az 1900-as évek táján épült, viszont sok közülük lakatlan, elhanyagolt állapotban van. A református templomnak van három „öltözet”: egy fehér (vagdalásos kézimunkák padok előtt, a falakon, ezek állandóan fenn vannak), egy piros (nagyírásos kézimunkák, csak ünnepnapokon vannak feltéve, eltakarva a fehéreket) és egy fekete (nagyhéten, nagypénteken, temetések alkalmával).

Kispetri, református templom (2. EP) – Almási vár (3. EP) 3,95 km, +47 m

A festett turistajelzés a református templom előtt a jobb oldali úton kalauzol tovább. A templomot elhagyva, az első elágazásnál jobbra fordulunk, átkelünk a patakon, majd a következő elágazásnál (K-90) balra indulunk, jó minőségű aszfaltúton.

Összesen 1,8 km-t megyünk az aszfalton. Elhagyjuk Kispetrit, az út átvezet a Sztána-patak fölött, majd ennek bal partján halad tovább. Rövidesen, egy jobb kanyarban a jelzések a gyalogosokat balra, a hegyoldalnak irányítják (K-91).

 Kerékpárral a műúton megyünk tovább, megkerülve a vár dombját, amíg megérkezünk Váralmás községbe. Az első útelágazásnál tovább haladunk előre, majd a következő, ezúttal balra leágazó földúton (K-109) feltérünk a vár irányába. Innen 1 km-t teszünk meg a 3. EP-ig (lásd a térképet a 22. oldalon).

 A műútról letérünk balra, és egy menedékesen emelkedő ösvényen haladunk, nyílt terepen, az erdő irányába. Kis kapaszkodó után, egyhén jobbra térve átmegyünk két magányos fa között, majd az erdő szélén rátalálunk egy ösvényre. Rövid erdei szakasz után egy nagy tisztásra érkezünk. Innen már látszik az Almási vár romja. Az előző útvonalponttól 2 km-re megérkezünk az Almási vár alatti homoksziklás nyeregbe (3. EP, 420 m tszfm.).

A bélyegeztetés után érdemes felsétálnunk a 150 m hosszú, 35 m-es szintemelkedésű meredek ösvényen megközelíthető várromhoz.

Almási vár

Az Almás-patak völgye fölé emelkedő hegysor egyik csúcsán magasra emelkedő vártorony romja már messziről feltűnik az arra kirándulónak.

Fennmaradt írásos dokumentum arról tanúskodik, hogy a vár már 1370-ben létezett. Ekkor keltezett oklevél említi először a várat, amelyet egykor Dezsővárának is neveztek, utalva arra, hogy építtetője talán Györk fia Dezső lehetett, aki Borsa Kopasz nádor lázadásakor (1317) szembekerült Károly Róbert királlyal, és ezért elvesztette birtokát. Ezt követően királyi vár lett, amíg Nagy Lajos király Almás váruradalmát Pelsőci Bebek György kincstartónak adományozza (1370), akinek a családjá egy évszázadon át birtokolta. Bebek Imre erdélyi vajda fia, Pál hűtlenség miatt 1469 körül elvesztette Almást. 1470-ben Mátyás király a várat és a hozzá tartozó uradalmat unokatestvérének, Dengelegi Pongrácz János erdélyi vajdának adományozta. 1501–1504 között Corvin János birtokolta, halála után özvegye, Frangepán Erzsébet birtoka. Birtokcserék és hozományok útján Balassa Imre erdélyi vajda tulajdonába került.

A mohácsi csatát követő hatalmi harcok idején az almási vár fontos szerepet játszott. Erdély vajdái, Majlád István és az almási vár akkori tulajdonosa, Balassa Imre beavatkoztak a Szapolyai János és I. Ferdinánd császár közti hatalmi harcokba Ferdinánd oldalán. Szapolyai János serege, amelyet Török Bálint vezetett, 1540 áprilisában megostromolta és elfoglalta Almás várát.

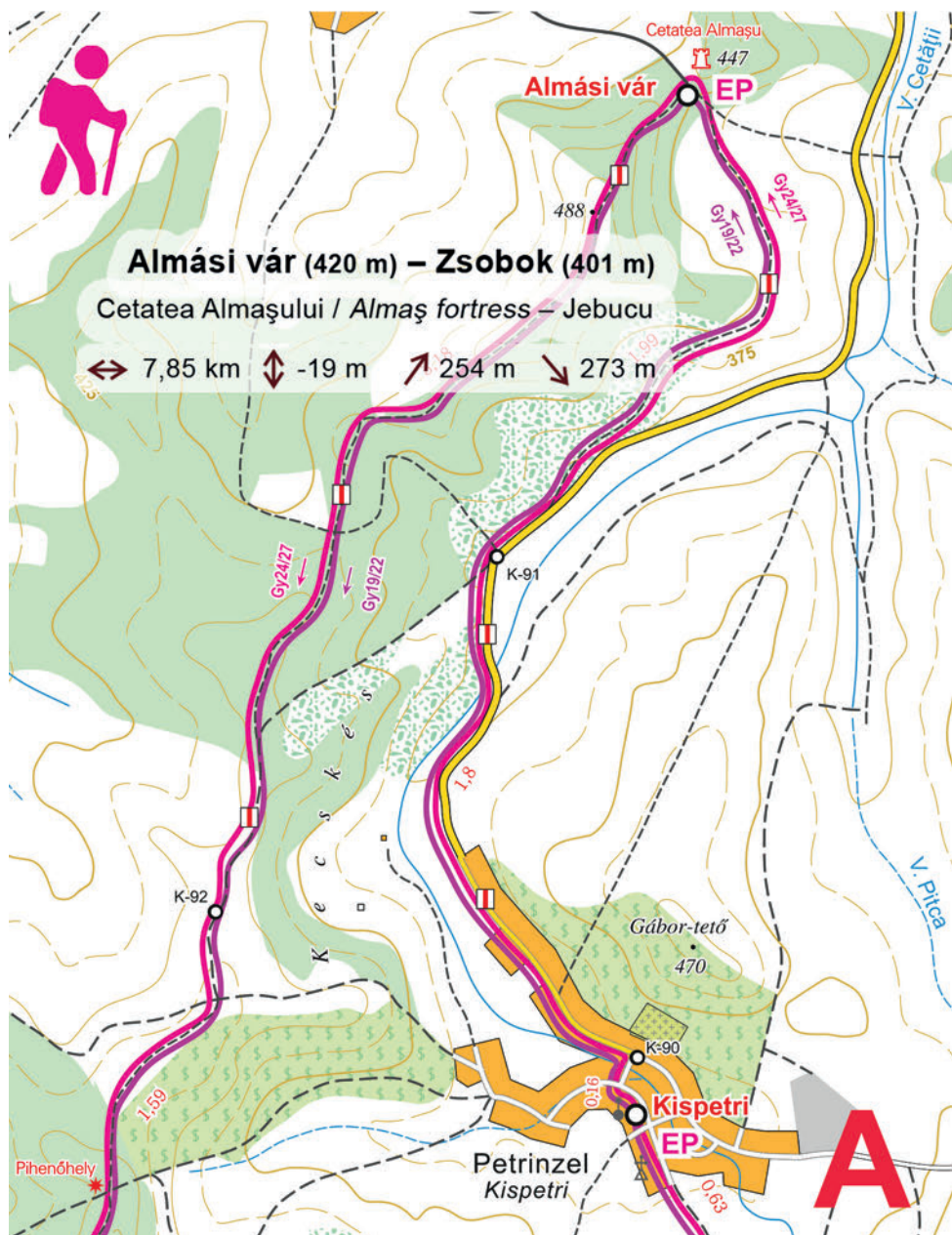
Később, 1551-ben Castaldo császári tábornok sikertelenül ostromolta.

Az egymást követő ostromok teljesen romba döntötték a várat. 1593-ban elpusztult erősségként említik. 1594-ben Báthory Zsigmond fejedelem az almási birtokot Csáky Istvánnak, az erdélyi sereg főkapitányának adományozta, aki újjáépítette a várat. Csáky István vezette az erdélyi seregeket az Erdélyt elfoglaló Vitéz Mihály havasalföldi vajda ellen. A vajda segítségére érkező császári hadsereg, Giorgio Basta generális vezetése alatt, 1602-ben ostromzár alá vonta Almás várát, amelyet őrsége rövid ostrom után feladott. Basta generális felkoncoltatta a lefegyverzett őrséget, majd felgyújtatta és leromboltatta a várat.

Az 1627-es újjáépítés után az almási vár hadászati fontossága megnőtt: Sebes várával együtt egy olyan várrendszer részét képezték, mely Erdély nyugati határát őrizte. II. Rákóczi György sikertelen lengyelországi hadjárata miatt az Erdélyt pusztító török-tatár seregek 1658 szeptemberében Almás várát is felgyújtották. A romba dőlő várat többé már nem építették újjá. Ettől kezdve Almás vára mint erődítmény megszűnt létezni. Azóta fokozatosan pusztuló rom.

Az almási várból csak a felsővár magja, a 15 m magas, kb. 10×10 m alapterületű torony romjai maradtak meg, amelynek északi és nyugati falai még napjainkban is szinte épségben állnak, másik két fala viszont, sajnos, már csak alig kivehető csonk.

Almási vár (3. EP) – Zsobok, református templom (4. EP) 7,85 km, –19 m

A 3. EP-től nyugat-délnyugat irányba, a piros sáv jelzést követve, a gerinc déli ágának élére kaptatunk fel. Gyéribb-sűrűbb erdőben, de végig a gerinc vonalát tartva haladunk tovább, összesen 3,18 km-en keresztül, a K-92 útvonalpontig.

Balra egy füves-bokros részt elhagyva ösvényünk egyre jobban kiszélesedik.

Mintegy 1,7 km után egy nyeregben keresztezünk egy utat, innen továbbra is a gerincen haladunk. Nemsokára egy másik út is keresztezi a túra útvonalát. Elhagyunk egy irtást, majd kiérünk egy rétre. Folytatjuk az utat a szekérúton, jobbra kanyarodva, majd egy balra, rézsútosan vezető ösvényen haladunk a dombtető irányába, a jelzéseket követve a tetőről látható erdő széléig. Jobbra letekintve észrevehetünk egy villámcsapta fát. Az erdő szélén belefutunk egy szekérútba, amely balra Kispetribe vezet, jobbra pedig – az erdő szélével párhuzamosan – Farnasra. Ezen elindulunk jobbra, és alig 50 m után letérünk balra egy széles földútra, amelyik a gerinc legmagasabb pontját követve behatol az erdőbe, és ezt követjük.

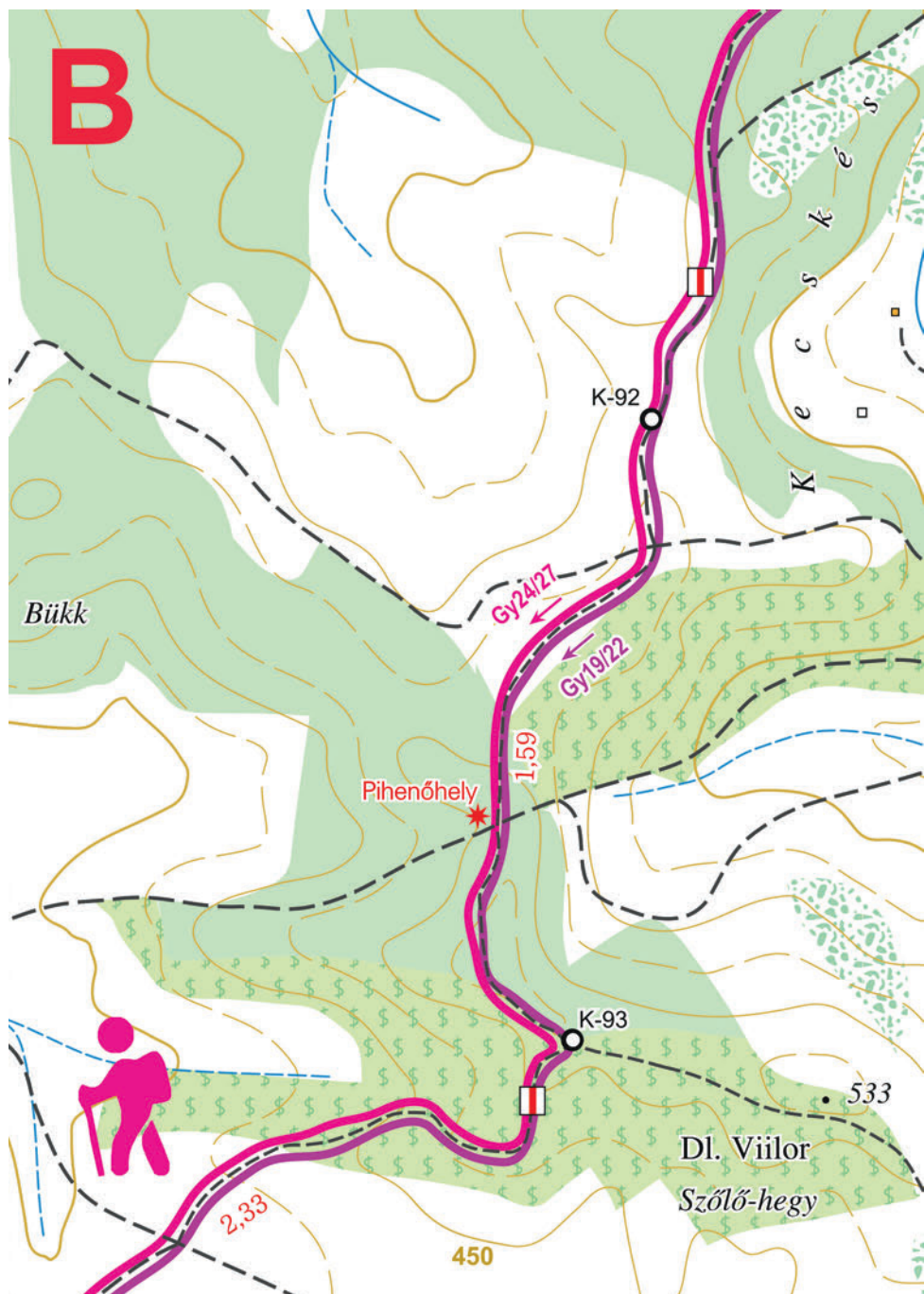
Kb. 1,2 km-es kellemes erdei séta következik, amelynek során a fákra festett piros sáv jelzést követjük, közben egy pihenőhelyet is találunk, aztán egy nyíl letérít az erdei útról jobbra, a kertek irányába (K-93).

Egy magaslati ponthoz érünk a szőlők tetejében. Innen balra Sztána látható, előre a Csiga-domb, a Riszeg-tető, jobbra pedig Zsobok. A kertek között ereszkedünk le, a jelzőszalagokat követve.

Alig 1 km után már elhagyjuk a kertet, és további 1,3 km-en, nyílt terepen követjük a földutat. Átkelünk a patakon, majd utunk a Farnas–Zsobok–Sárvásárországútba (DJ 103N) torkollik (K-94).

Balra indulunk, elhaladunk a zsoboki malom, majd a sztánai letérő (K-88a) mel-

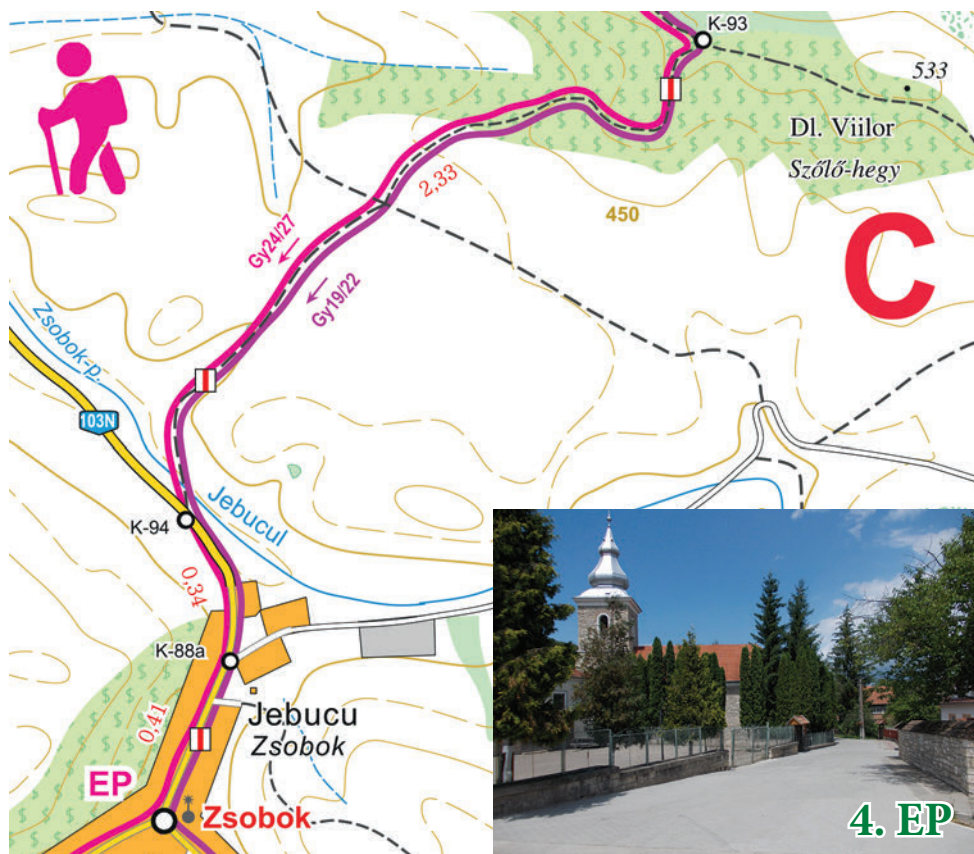

lett, és alig 800 m után megérkezünk Zsobok központjába. A református templom és a parókia közötti Jonathan sétányon található az ellenőrző pont (4. EP, 401 m tszfm.). Az ellenőrzőponti bélyegzés és falatozás után megcsodálhatjuk Zsobok református templomát, a Bethesda Gyermekektől, a művelődési házat, a faragott kapukat és házdíszeket.

Ha 15:00 óra előtt ideértünk, itt döntjük el, hogy a túránk rövidebb (Gy19, Gy22) vagy hosszabb (Gy24, Gy27) változatát szeretnénk teljesíteni, és választásunkat közöljük a pontbíróval!

Ha ennél később érkezünk, feltétlenül a rövidebb túraváltozatot válasszuk.

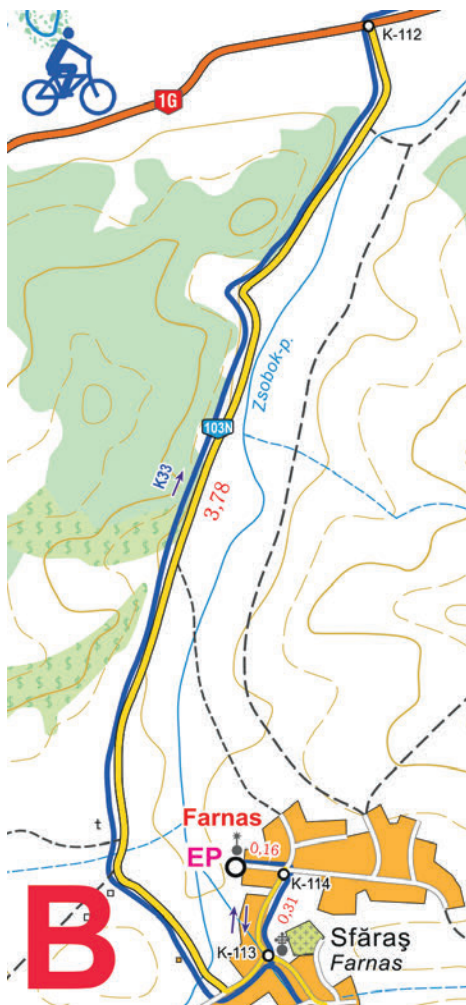

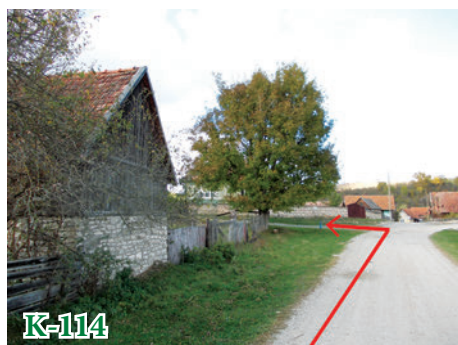

Almási vár (3. EP) – Farnas, református templom (3a. EP) 9,50 km, – 65 m

Az EP-nál elvégzett iratmunka után meglátogathatjuk az Almási vár romját, fél-órás oda-vissza séta árán.

Ezután elindulunk vissza Váralmás felé, és a K-109 pontnál balra térve indulunk a falun keresztül. Kb. 300 m-t haladunk makadámúton, majd az út derékszögben jobbra kanyarodik (K-110), és újra aszfaltburkolat következik. Még kb. 900 métert kerekesszékünk a Magyarzsombort (Zimbor) Bánffyhunyaddal összekötő DN 1G országútig (K-111), amelyen balra, Bánffyhunyad irányába indulunk el. 3 km után (K-112) letérünk balra, a Farnas felé vezető megyei útra (DJ 103N).

Kitűnő műúton kerekezünk 3,78 km-t, amíg újra keresztezzük a Zsobok-patakot (K-113). Átkelünk a hídon, és balra indulunk, a makadámúton. Elhaladunk a jobb oldalunkon levő ismertető táblák és a templom előtt, majd a volt Szent-Iványi-kas-tély (jelenleg öregek otthona) kertjében levő focipályát hagyjuk magunk mögött.

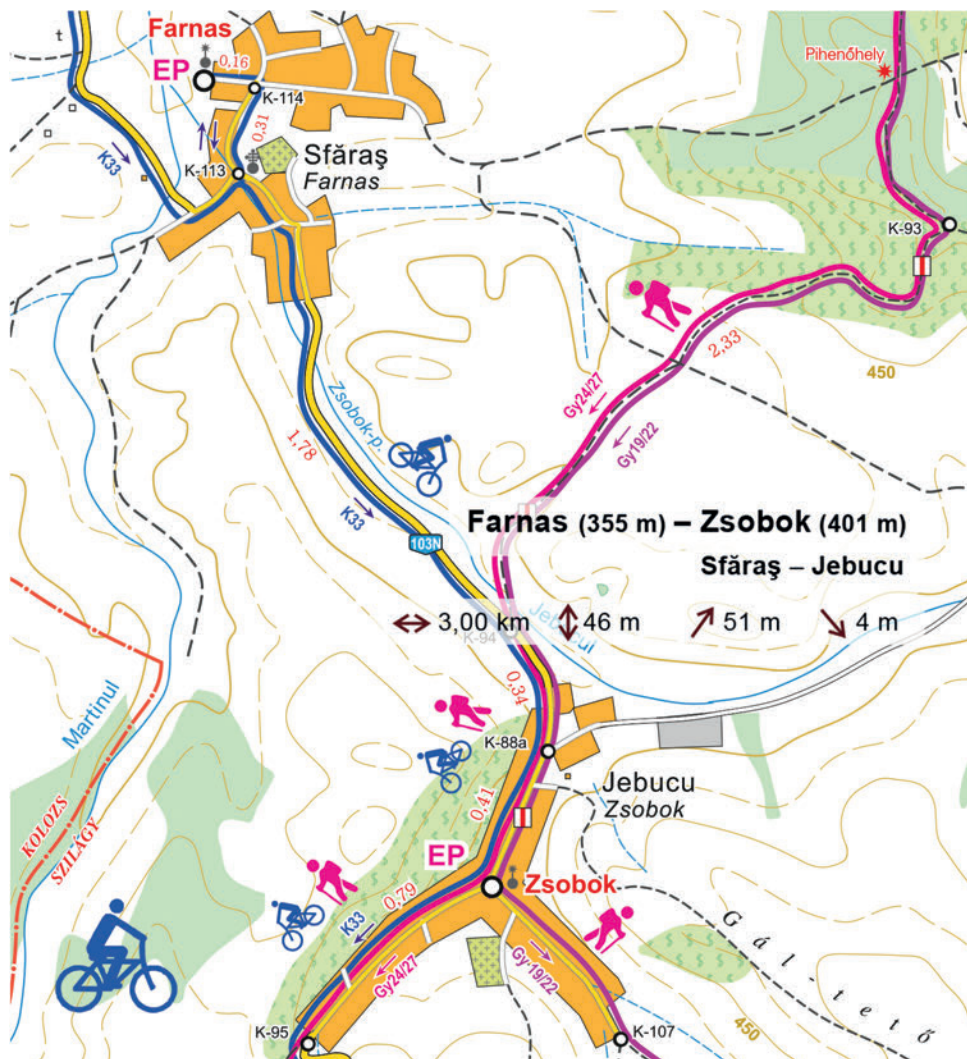
330 m után egy út-kereszteződéshez érünk (K-114). Itt balra térünk egy keskeny kövesúton, a baloldali sarkon levő terebélyes fa és a szemközti magas kőkerítés között.

Még 150 m-t kerekezünk, és megérkezünk a református templomhoz (3a. EP).

Farnas, református templom (3a. EP) – Zsobok, református templom (4. EP) 3 km, + 46 m

Miután bélyegeztünk, visszatérünk a Zsobok-patak hídjáig (K-113), de ezúttal nem kelünk át a hídon, hanem tovább haladunk a DJ 103N aszfaltúton Zsobok felé. Kb. 1,8 km után bal felől egy földút torkollik a műútba (K-94). Ezen a földúton jönnek a Gy19/24 és Gy22/27 túrák résztvevői az Almási vártól Zsobok felé. Innen, a gyalogosokkal közös útvonalon, alig 800 m után megérkezünk a 4. EP-hoz.

Farnas

Az Almás patak völgyében található Farnas község, a középkor elején Bihar, majd később Kolozs vármegyéhez, egyházilag a váradi püspökséghez tartozott. A település 1272-ben *Fornos néven fordul elő az oklevelekben.*

Farnas történelme a középkorban a farnasi Veres családdal fonódott össze. A család legkiemelkedőbb tagja Veres Dénes volt, aki elkobzott birtokai visszanyerését követően 1442 őszétől fogva részt vett Hunyadi János törökellenes küzdelmeiben.

Farnas egyik látványossága a volt nemesi udvarház. A mutatós, XIX. századi építményről egy tábla tanúskodik: *„Alapjában építették Altorjai Szabó Farkas és Vargyasi Daniel Polixszéna 1842. Újból építették Sepszi-Szentiványi Szentiványi Gyula és Altorjai Szabó Polixszéna 1893”.* A felújított kúria jelenleg a farnasi öregotthon része, de szinte eltörpül ennek hatalmas új épülete mellett. A *Siloám Idősek Otthona* 2008-ban kezdte meg működését, Molnár Irma volt zsoboki lelkipásztornő lelkes szervező munkájának köszönhetően.

Farnas református temploma

A község alsó részében, egy dombhajlaton fekszik. Az épülettől délnyugatra zsindegyházzal fedett, valószínűleg 18. századi, szoknyás fa harangláb áll. A Szentléleknek szentelt harangját 1475-ben öntötték.

1291 és 1294 között a farnasiak tizedet fizetnek a váradi püspöknek, első temploma tehát ekkor már készen állhatott. A hagyomány szerint az 1453-ban épülő templomot a régi farnasi egyház romjaiból emelték.

A kuruc háborúk idején a templomot feldúlják, s újjáépítését csak 1750-ben fejezik be. Ugyanakkor készül a templom jelenleg is jó állapotban lévő festett faberendezése is. Valószínűleg szintén a 18. század elején omlott be a szentély boltozata is, amelyet kazettás mennyezetre cseréltek.

A templom déli oldalán található, kőből faragott reneszánsz kapuzatot a farnasi Veres család címere díszíti.

A templom mindkét terét festett kazettás mennyezet fedi. Az 56+12 kazettából álló mennyezetet, valamint a hat táblából álló **nyugati karzattalvédő** 1750-ben készítette id. Umling Lőrinc. Az 1848-ban készült orgona felállításakor a karzattalvédő megcsonkították, beépítve az orgonaszekrényt a két középső kazetta helyére.

A templom berendezésének egyik legértékesebb darabja az **1750 körül készült nyolcszögű, deszkalapokból ácsolt szószék.** A hangvetőt külső peremének felirata 1750-re keltezi. Az **úrasztalát**, a ritkaságszámba menő perselyt és zsoltármutató táblát szintén 1750-ben készítette id. Umling Lőrinc. Az utóbbiak felirata az 1790-es ifj. Umling-féle felújításról emlékezik meg.

Zsobok

Két szűk völgy találkozásánál kialakult falu, amelynek központjában, két utca találkozásánál, a református templom és a közvetlen környezetében kialakított Bethesda Gyermekotthon és Szórványiskola-központ új épülete áll. A falu lakossága szinte kivétel nélkül református magyar. Nagy számban maradtak fenn hagyományos – olykor szakszerűen helyreállított és karbantartott – lakóházak és melléképületek.

Példaértékű, ahogy újszerű ötlettel, kitartó munkával és nem utolsósorban a falu közösségének lelkes támogatásával megállítható az erdélyi falvakra manapság oly gyakran jellemző elnéptelenedési folyamat.

A 2016-ban nyugdíjba vonult, de 1991 óta Zsobokon szolgálatot teljesítő Molnár Irma lelkész nő szolgálatának 25 éve alatt gyökeres változásokat indított el és valósított meg a falu életében; többek között az ő közreműködésével és kezdeményezésére, külföldi segítséggel épült fel a Bethesda Gyermekotthon és Szórványiskola Központ, munkát és megélhetést biztosítva a falu lakosainak. Lehetővé vált az óvoda és iskola újraindítása, új munkahelyek léte-

sültek, önerőből járható út épült, a tanárok pedig szolgálati lakáshoz jutottak. 1998-ra mezőgazdasági vállalkozások is létesültek, így leállt a falu elnéptelenedési folyamata, sőt, több fiatal és nyugdíjas család is visszaköltözött a faluba.

Zsobok református temploma

Nem tekinthet vissza több száz éves múltra, mint sok kalotaszegi településé. Középkori templomáról kevés adat áll rendelkezésre. A kőből faragott, gótikus vonalvezetésű keresztelőmedencéje (amely jelenleg a paplak udvarán található) az utolsó maradványa az 1490-ben épült és a 17. század közepén elpusztult templomnak, amelynek helyére 1681-ben új templom épült. Mai kőtornyát 1840-ben építették, Mátyás Mózes lelkészsége idején. 1876. augusztus 9-én tűzvész ütött ki a faluban, ekkor leégett a templom és a torony faszerkezete is, Mike Lajos lelkész 1879-ben újjáépíttette. Az épületet legutóbb az 1908-as tűzvész után építették újra, akkor nyerte el mai formáját, majd 1992-ben felújították, azóta mennyezetét újonnan faragott fakazetták díszítik.

Gy24, Gy27, K33-Alszeg:
Zsombok, református templom (4. EP) – Riszeg-tető (5. EP)
5,3/5,36 km, +344 m

A faluból délnyugat irányba indulunk tovább. **Gyalogosként**, kb. 800 m után, a falu végén (K-95) két lehetőség közül választhatunk:

a) Elindulunk meredeken felfelé a füves domboldalon, a jelzőszalagok által megjelölt irányt követve. A meredek emelkedő tetején egy szekérutat találunk (amely kis kerülővel a faluból érkezik), ezen haladunk tovább, balra.

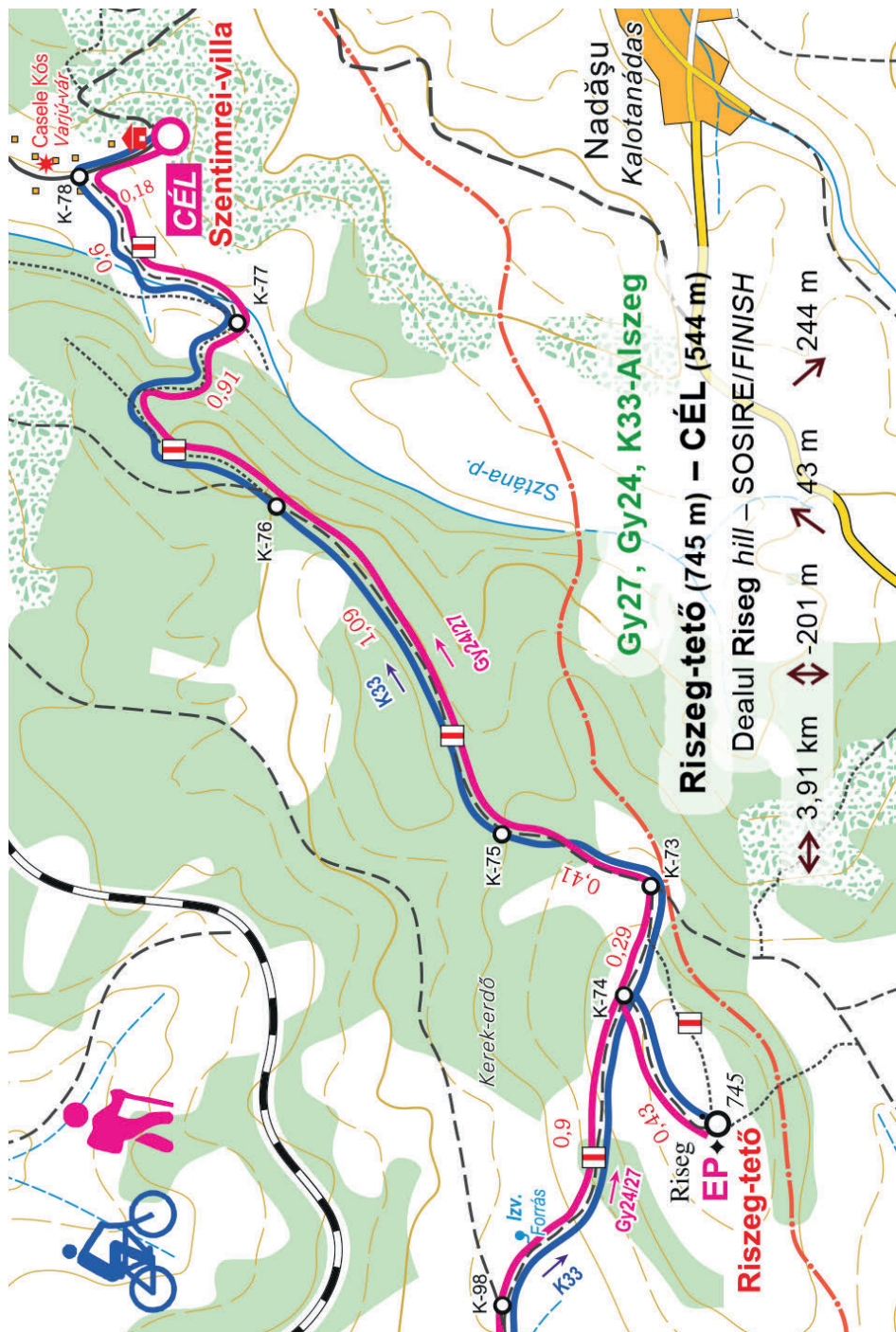
b) Az aszfaltozott úton, az 1993-as útépítési emlékmű mellett elhaladva megyünk tovább. A **kerékpárosoknak** ezt a változatot ajánljuk.

Mindkét esetben nagyjából ugyanazt a kb. 1,7-1,8 km-es távot kell megtennünk a vasúti átkelőig, illetve megállóig (K-96).

Átkelünk a síneken, és a Sárvásárra tartó műúton még megyünk kb. 800 m-t. Az erdőből kiérve, egy éles jobb kanyarban elhagyjuk a Sárvásárra tartó utat, és balra, keleti irányba, egy szekérútra térünk (K-97). A Riszeg-tetőn levő átjátszótorony, valamint az irányába emelkedő út végig a szemünk előtt van.

Kb. 600 m-es távon szintvonalon vagy enyhén emelkedve haladunk, majd egy eszténa közelében jobbra térünk (K-98), és elhaladunk egy forrás vize által táplált, menedékesen elhelyezett vályúrendszerként felépített itató mellett. Az előző útvonalponttól még kb. 900 m-en keresztül megyünk tovább felfelé az úton, a tető irányába, amíg egy meredek ösvényen jobbra fordulunk (K-74). Innen még 400 m-t kaptatunk felfelé, és megérkezünk a Riszeg-tetőre (5. EP, 745 m tszfm.).

Gy24, Gy27, K33-Alszeg:
Riszeg-tető (5. EP) – Sztána, Szentimrei-villa (CÉL)
3,91 km, –201 m

Igazolólapunk bélyegeztetése után a Riszeg-tetőről leereszkedünk egészen a **K-74** pontig, ahol jobbra térünk a földúton. Kb. 300 m után, egy útelágazásnál balra betérünk az erdőbe (**K-73b**), és a piros sáv jelzéseket követjük. Tovább lomberdőben haladunk. Kb. 400 m után elágazáshoz érünk (**K-75**), innen a jelzések tovább előre irányítanak. 1,1 km múlva kierünk az erdő szélére, de néhány méter után a jelzéseket követve újra be kell térnünk az erdőbe (**K-76**). 450 m-t az erdő szélével párhuzamosan haladunk, majd jobbra kanyarodunk a jelzések nyomán, és meredeken ereszkedünk az erdő széléig, a Sztána-patak völgyébe.

Egyenesen előre átkelünk egy tisztáson, majd a patak hídján, és balra fordulunk (**K-77**). A jelzett úton továbbhaladunk, és 600 m után, ahol utunk beletorkollik egy makadámútba (**K-78**), szemben észrevesszük a Varjúvázat. A makadámúton jobbra térünk, és kb. 200 m után megérkezünk a Szentimrei-villához, a túrák CÉLjához.

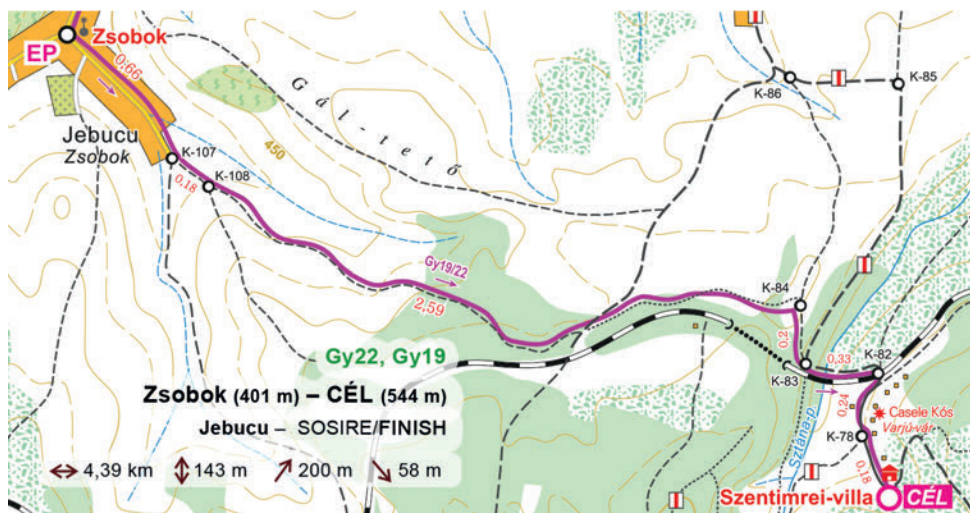
Itt a szervezők tejfölös-túrós-tepertyűs puliszkával fogják megvendégelni a túrázókat.

Gy19, Gy22: Zsobok, református templom (4. EP) – Szentimrei-villa (CÉL) 4,39 km, + 143 m

Az eddigi haladási irányt követve indulunk tovább. A templom után balra térünk, délkelet felé. Kb. 600 m után, a falu végén egy útelágazáshoz érkezünk (K-107). Itt a baloldali székérúton haladunk tovább. Kb. 200 m után újabb elágazás következik (K-108): a jobbra felfelé, az erdő felé vezető útra térünk. Kb. 1 km-t enyhén emelkedünk nyílt, gyéren bokros terepen, az erdőig. 700 métert teszünk meg az erdőben, majd újra nyílt terepre kerülünk. A vasúti sínek közelében, ezekkel párhuzamosan, a jobb oldali erdő szélén megyünk a dombtető felé. A tetőn elérjük azt a földutat, amelyik az állomást és Sztána falut köti össze (K-84). Ezen jobbra térünk, és meredeken leereszkedünk a vasútig. Az alagúthoz érve (K-83), a sínek mentén balra megyünk tovább, és 330 m után átkelünk a vasúti átjárónál (K-82), és egyenesen előre haladunk. 240 m után leágazik egy út a Sztána-patak völgye felé (K-78) – ezen érkeznek majd a Gy24 és Gy27 túrák résztvevői. Tovább megyünk előre, és 180 m után CÉLba érünk, a Szentimrei-villához.

Találkozás juhászkutyákkal

A túra útvonalán többször is előfordulhat, hogy juhnyájak és működő esztenák mellett haladunk el, és az ezeket őrző kutyák felénk szaladnak. Arra számíthatunk, hogy a pásztorok nem minden esetben képesek arra, vagy törődnek azzal, hogy korábban tartsák kutyáikat.

Mint szervezőknek nincs lehetőségünk arra, hogy „megszervezzük” azt, hogy ilyen esetek ne forduljanak elő. Viszont tanácsot adhatunk arra vonatkozóan, hogy ilyen esetekben hogyan kell viselkedni:

- Ha azt észleljük, hogy kutyák közelednek, semmiképpen se gyorsítsunk (!), ne próbáljunk elszaladni, mert NINCS erre esélyünk. Ne essünk pánikba, viselkedjünk nyugodtan.
- Ha látjuk, hogy (ugatva) közeledik valamelyik kutya, hirtelen forduljunk vele szembe: ilyenkor megijed és hátrálni fog. Ezt követően nyugodtan folytassuk az utat.
- Ezek a kutyák az általuk sajátjuknak vélt területet védik a „betolakodóktól”. A terület „határán” kívül nem törődnek többé az áthaladókkal.
- A kutyákat a gyorsan mozgó célpont (kerékpáros, futó) hergeli, ilyenkor futnak és közelednek. A gyalogosan, lassan haladókat egy bizonyos távolságot (kb. 10–20 m) tartva kísérik, amíg eléri a védett terület határát. Eközben nem támadnak, csak – időnként ijesztően – ugatnak. A terület határához érkezve fokozatosan lassítanak, majd megállnak.
- Miután a lemaradó kutyáktól megfelelőképpen (kb. 100–150 m-re) eltávolodtunk, mehetünk gyorsabban is. Figyeljük, hogy a kutyák elkezdenek-e újra utánunk szaladni, vagy sem. Ha igen, tanácsos újra lassítani.
- NE dobáljuk kővel vagy egyéb tárgyakkal a kutyákat. Esetleg egy botot vagy husángot a kezünkben tarthatunk, de ne viselkedjünk támadóan.
- Lehetőség szerint, aki igényli, szerelje fel magát kutyariasztóval.

Gy22, Gy19 ÚTVONALPROFIL

Gy27, Gy24 ÚTVONALPROFIL

Gy19/24, Gy22/27 ELLENŐRZŐ PONTOK ADATAI

EP	EP neve	Eddig megtett táv (km)		Célíg még van (km)		Köv. EP-ig még van (km)			Tszfm. (m)	Szintkülönbség a köv. EP-ig (m)	
		Gy22 / Gy27	Gy19 / Gy24	Gy24 / Gy27	Gy19 / Gy22	Gy24 / Gy27	Gy19 / Gy22	Gy24 / Gy27		Gy24 / Gy27	Gy19 / Gy22
RAJT Gy22/27	Sztána, vasútállomás			- / 26,64	- / 21,82		2,88		530		-65
RAJT Gy19/24	Sztána, református templom	2,88		23,76	18,94		2,75		465		-92
1. EP Gy22/27											
2. EP	Kispetri, református templom	5,63	2,75	21,01	16,19		3,95		373		47
3. EP	Almási vár	9,58	6,70	17,06	12,24		7,85		420		-19
4. EP	Zsobok, református templom	17,43	14,55	9,21	4,39		4,39		401	344	143
5. EP Gy24/27	Riszeg-tető	- / 22,73	- / 19,85	3,91		3,91			745	-201	
CÉL	Sztána, Szentimrei-villa	21,82 / 26,66	18,94 / 23,76						544		

K33-Alszeg ÚTVONALPROFIL

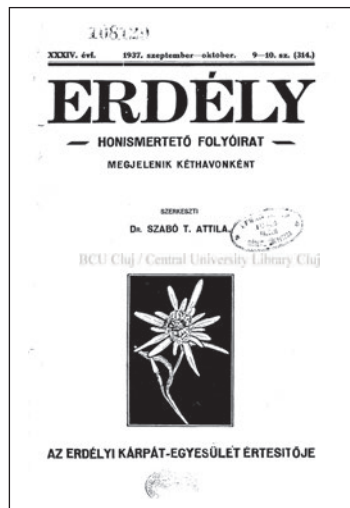

K33-**Alszeg** ELLENŐRZŐ PONTOK ADATAI

EP	EP neve	Eddig megtett táv (km)	Célig még van (km)	Köv. EP-ig még van (km)	Tszfm. (m)	Szintkülönbség a köv. EP-ig (m)
RAJT	Sztána, református templom		33,34	2,75	465	-92
2. EP	Kispetri, református templom	2,75	30,59	8,82	373	47
3. EP	Almási vár	11,57	21,77	9,50	420	-65
3a. EP	Farnas, református templom	21,07	12,27	3,00	355	46
4. EP	Zsobok, református templom	24,07	9,27	5,37	401	344
5. EP	Riszeg-tető	29,44	3,90	3,90	745	-201
CÉL	Sztána, Szentimrei-villa	33,34			544	

A természetjáró tízparancsolata

1. *Csak olyan útra vállalkozzál, amelyet elbírsz*, mert különben kockáztatod egészségedet és megakadályozod kiránduló társaidat útitervük végrehajtásában.
2. *Az indulásra, visszatérésre kitűzött időben pontosan légy jelen*; inkább te várj az indulásra tíz percet, semhogy tereád várjanak ötöt.
3. *Ne légy senkinek terhére*; légy vidám, de örökös fecsegéssel, hangos beszéddel ne zavard útitársaidat; légy szerény, kicsinylő megjegyzésekkel, haragos kifakadásokkal, türelmetlenkedéssel ne rontsd el mások jókedvét és szórakozását.
4. *Becsüld meg természetjáró testvéreidet*, igyekezz hasznossá tenni magadat a társaságban, segíts a rászorulóknak, bajban el ne hagyj őket.
5. *Szeresd a természetet, hagyd meg a maga eredetiségében*, komoly ok nélkül ne pusztítsd el egyetlen növényét, állatát sem. A magad vagy egyesületed nevét sehová föl ne vésd, a hulladékot égesd vagy rejtssd el. [Ez 100 évvel ezelőtt elfogadható eljárásnak minősült, de ma már nem az. A ma érvényes szabály: a hulladékot vidd haza magaddal, és – lehetőleg szelektíven – helyezd el a megfelelő szeméttárolóba.]
6. *Erdőben tüzet ne rakj*, könnyen szél kerekedhetik és bajt okozhat; a mezőn, réten – erdőtől távol – rakott tüzet égve ne hagyd.
7. *A falu népét beszéddel, magaviseletteddel vagy ruházkodásoddal meg ne botránkoztasd*, vedd egész ember-számba őket és igyekezz szokásaikhoz alkalmazkodni.
8. *A vendégjoggal vissza ne élj*, a természetjáróknak rossz hírét ne költsd; kíméld a más vagyonát útról, ösvényről le ne térj, tilosban (vetésen, kaszálón, kerten keresztül) ne járj.
9. *A menedékházak nem kocsmák*, hanem valamelyik egyesület szállásadó, vendéglátó házai, tehát úgy viselkedj mint vendég, hogy magadra, egyesületedre, nemzedetre szégyent ne hozz.
10. *Éjszakai nyugalomra szánt időben* – menedékházban, magánlakásban, szénapadláson, sátorban vagy bárhol másutt – *ne zavard testvéreidet* beszéddel, járkálással, késői lefekvéssel vagy korai fölkeléssel, mert sok kirándulás sikerét, örömét tette már tönkre egy-egy álmatlan éjszaka, ne légy tehát ilyennek okozója. Közelítsd meg a természetjáró mintaképet!

(Megjelent az ERDÉLY 1937/9–10., szeptember-októberi számában, 89–90. old. Internetes hozzáférés: <http://dspace.bcucluj.ro/handle/123456789/38713>)

Szervezési partnerek / Parteneri de organizare / Organizing Partners

Médiapartnerek / Parteneri media / Media Partners

Támogató intézmények / Sponsori institutionali / Major Sponsors

Támogatók / Sponsori / Sponsors

EGYESÜLET

